



Development of Functional Currency in The International Accounting Standards

Ayşe Atılğan Sarıdoğan*

* Dr.Öğr. Üyesi, İstanbul Arel Üniversitesi, UBYO, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü

E-mail: ayseatilgansaridogan@arel.edu.tr

Copyright © 2019 Ayşe Atılğan Sarıdoğan. This is an open access article distributed under the Eurasian Academy of Sciences License, which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited.

ABSTRACT

Economic risk and opportunities resulted from accelerating globalization in the world economy resulted in important effects on the accounting theories, accounting standards and in practice in both national and international level. One of the important problems facing the multinational corporations is negative the effect of the exchange rates fluctuations on their financial statements. In order to overcome this problem, “Functional Currency” concept and its application were introduced by the Financial Accounting Standard, No: 52 (FAS 52) issued by The Financial Accounting Standards Board (FASB) in 1981 in the United States. Main aim of this study is to investigate development of functional currency in international accounting standards.

Keywords: Functional Currency, Presentation Currency, IAS 21

Fonksiyonel Para Biriminin Uluslararası Muhasebe Standartlarında Gelişimi¹

ÖZET

Dünya ekonomisinde küreselleşmenin hızlanması ile ortaya çıkan risk ve fırsatlar, muhasebe teorileri, standartları ve uygulamaları üzerinde ulusal ve uluslararası düzeyde önemli etkilere yol açmıştır. Çok uluslu işletmelerin karşılaştıkları temel sorunlardan biri, döviz kuru dalgalanmalarının mali performansları üzerindeki olumsuz etkileri olmuştur. Bu sorunu çözmek için Amerika Birleşik Devletleri’nde 1981’de Muhasebe Standardı 52 (FAS 52) ile birlikte Fonksiyonel Para Birimi kavramı ve uygulaması yürürlüğe girmiştir. Bu çalışmanın temel amacı işletmeler için önem arzden fonksiyonel para biriminin uluslararası muhasebe standartlarında gelişimini incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Fonksiyonel Para Birimi, Raporlama Para Birimi, TMS 21

¹Bu çalışma, yazarın “İşletmelerde Fonksiyonel Para Biriminin Seçimi ve Mali Performansın Ölçülmesindeki Rolü” İstanbul Üniversitesi SBE, 2016, yayınlanmamış doktora tezinden türetilmiştir. 15. Ulusal İşletmecilik Kongresi, 26-28 Mayıs 2016, İstanbul’da sunulmuştur.



1.GİRİŞ

Dünya ekonomisinde küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte uluslararası mal-hizmet ticareti ve sermaye akımlarındaki artışların ortaya çıkardığı ekonomik risk ve fırsatlar muhasebe teorileri, standartları ve uygulamaları üzerinde ulusal ve uluslararası düzeyde önemli etkilere yol açmıştır. Bu sebeple, günümüzde işletmeler faaliyetlerini uluslararası düzeyde yürütürken çok farklı para birimleri ile faaliyetlerini yoğun bir şekilde yürütmek zorunda kalabilmektedir. Ancak ekonomik riskler ve değişimler sebebiyle döviz kurlarında meydana gelen dalgalanmalar işletmeler açısından döviz kuru risklerine yol açmaktadır. Bu durumda işletmelerin, hem faaliyet gösterdikleri ülkelerin yerel (ulusal) para birimi hem de, faaliyetlerini gerçekleştirdikleri temel ekonomik çevrenin para birimine (fonksiyonel para birimi) göre mali performanslarını ölçmeleri ve değerlendirmeleri önemli farklılıklara yol açabilmektedir. Diğer taraftan, işletmelerin, konsolide mali tablolarını oluştururken, mali tabloların çevriminde kullanacakları yaklaşımları doğru seçmeleri de mali performanslarını etkileyecektir. Bu koşullar altında, hem içinde buldukları ve faaliyetlerini yürüttükleri temel ekonomik çevrenin para birimini doğru belirlemeleri hem de doğru çevrim yöntemleri kullanarak mali tablolarının dönüştürme ve çevrim işlemlerini sağlıklı yapabilmeleri oldukça önemlidir.

2.FİNANSAL TABLOLARIN YABANCI PARA BİRİMLERİNE ÇEVİRİMİ VE KULLANILAN YÖNTEMLER

Çok uluslu işletmelerin kazançlarının önemli bir kısmını yabancı bağlı ortaklıklar üzerinden elde etmeleri yatırımcılar açısından önemli bir kayıp veya kazanç durumu olarak karşımıza çıkmaktadır². Bununla birlikte özellikle döviz kuru değişim riskleri ve bunların finansal tablolara etkisi hem firmalar hem de yatırımcılar açısından önem arz etmektedir³.

“Ülkelerin birbirinden farklı olan mevzuatları hem karmaşıktır hem de diğer ülkelerinkiyle karşılaştırıldığında çok fazla uygulama farklılıkları olduğu görülmektedir. Yabancı yatırımcılar sermayelerini değerlendirirken vergisel ve muhasebesel açıdan sorunlarla karşılaşmayacakları ülkelere yatırım yapmak istemektedirler. Karşılaştırılabilir, şeffaf ve anlaşılabilirliği olan uluslararası muhasebe standartlarının oluşturulmasının gerekliliği ve önemi bu durumda kendini açıkça ortaya koymaktadır”⁴.

²Jo Ann M. Pinto, "Foreign Currency Translation Adjustments As Predictors Of Earning Changes, Journal Of International Accounting", **Auditing and Taxation, Volume 10**, Issue 1, Spring 2001, s. 51-69

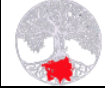
Raymond J. Mataloni, Jr. "U.S. Multinational Companies: Operations in 1996". **Survey Of Current Business**, 1998, 78, s. 47-73.

³ G. M., Bodnar, and W. M. Gentry. "Exchange Rate Exposure and Industry Characteristics: Evidence From Canada, Japan and The Usa". **Journal Of International Money and Finance**, 1993, 12, s. 29-45.

Edward H., Chow, Wayne Y. Lee, and Michael E. Solt. "The Economic Exposure Of U.S. Multinational Firms". **The Journal Of Financial Research**, 1997. 20, s. 191-210.

⁴Hilal Kocamaz, "Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye’de Oluşum ve Gelişim Süreci" **Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Yıl, 2012, Cilt, 2 Sayı, 2, s. 738-732

Bonaci, Carmen Giorgiana; Mustata, Razvan V.; Matis, Dumitru, "Accounting Standard Setting In The International Arena: Update On The Convergence Project", **Annals Of The University Of Oradea, Economic Science Series**, July 2012, Vol. 21 Issue 1, P.866-872



Ülkelerdeki farklı muhasebe ve raporlama standartları sebebiyle karşılaşılan sorunlar, zamanla, hem işletmeler hem de yatırımcıların ihtiyaç duyduğu uluslararası alanda muhasebe ve finansal raporlama açısından ortak yaklaşımların geliştirilmesini sağlamıştır. Bu sebeple, muhasebe ve raporlama alanında uluslararası düzeyde ortak bir standartta doğru yönelme hızlanmış ve uluslararası muhasebe ve raporlama standartları gelişmiştir.

Farklı ülkelerde faaliyet gösteren işletmeler gerek faaliyet gösterdikleri ülkenin, gerek ana ülkenin gerekse de diğer ülkelerin para birimlerini kullanmaktadırlar. İşletmeler yabancı para birimli işlemlerinde döviz kuru riskleri ile karşılaşabilirler. İşletmelerin karşılaşabileceği döviz kuru riskleri, işletmelerin yabancı para birimli faaliyetlerinin değerlerini önemli ölçüde etkileyebilmektedir⁵. Bu durumda finansal tabloların doğru bir şekilde farklı para birimlerine çevrimine ihtiyaç duyulmaktadır. Finansal tabloların çevriminde izlenecek yöntem ve kullanılacak kurların seçilmesi ve işletmenin mali performansının sağlıklı yansıtılması karar vericiler ve yatırımcılar açısından önem arz etmektedir.

Çok uluslu şirketlerin konsolide finansal tabloları için çevrim yönteminin seçimi muhasebe literatüründe yoğun bir şekilde tartışılmıştır. Muhasebe kuralları üzerine devam eden tartışmaların ana sebebi, finansal tablolardaki yabancı para birimli kalemlerin çevrimi için alternatif yöntemler arasında seçimi sağlayacak kabul edilmiş bir çerçevenin eksikliğidir. Finansal Muhasebe Standardı 52 (FAS 52) fonksiyonel para birimi yaklaşımını kullanarak, döviz kuru kayıp ve kazançlarının düzenlenmesi ve çevrim yönteminin belirlenmesindeki kritik bileşen olarak yabancı ortaklığın içinde faaliyet gösterdiği ekonomik çevrenin baz alınmasını önermiştir⁶.

Muhasebe yazınında, bu konu ile ilgili 4 yöntemin önerildiği görülmektedir⁷. Döviz kurlarındaki çevrim riskini en aza indirmek için dört çeşit çevrim yöntemi sözkonusudur. Bu çevrim yöntemleri aşağıdaki gibidir⁸:

- Cari/Cari Olmayan Kalemler (Çalışma Sermayesi) Yöntemi
- Parasal/Parasal Olmayan Kalemler Yöntemi
- Kapanış Kuru Yöntemi (Tek Kur / Cari Kur Yöntemi)
- Geçici/Geçişken (Temporal) Yöntem

⁵ Hyun-Han Shin, Luc Soenen, "Exposure To Currency Risk By US Multinational Corporations", **Journal Of Multinational Financial Management**, Volume 9, Issue 2, 1 March 1999, s. 195-207, Aliber, Robert Z. and Clyde P. Stickney. "Accounting Measures Of Foreign Exchange Exposure: The Long and Short Of It". **The Accounting Review**, 1975. 50, 44-57.

Eli Bartov and G. M. Bodnar. "Firm Valuation, Earnings Expectations, and The Exchange-Rate Exposure Effect" **Journal Of Finance**, 1994. 49, s. 1755-1785.

⁶ Ahmad Hosseini, Zabihollah Rezaee, "Choice Of Functional Currency Under SFAS No. 52", **Journal Of Applied Business Research (JABR)** Vol 4, No 4 (1988), s.21-27

⁷ Yılmaz (1998), Geliştirilmiş Geçişken (Geçici) Yöntem'i öne sürmüştür. Detaylı bilgi için bakınız: Fatih Yılmaz, Çok Uluslu Şirketlerde Mali Tabloların Farklı Para Birimlerine Dönüştürülmesi, İstanbul Üniversitesi SBE. Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998, s.118

⁸ Adrian Buckley, **Multinational Finance**, Pearson, 5th. Edt. 2004, s.135

John Flower, "Foreign Currency Translation" **a.g.e.** s.422-423, Ahmet Kamil Tunçel, **a.g.e.** s.3-16 ,

David Alexander and Christopher Nobes, **Financial Accounting An International Introduction**, Fourth edition, 2010, s.292-293



İlk iki yöntemin kullanımı terk edilmiştir. Günümüzde, dönem sonu kuru yöntemi ve geçici yöntem kullanılmaktadır⁹.

Çevrim işlemi çeşitli yöntemler vasıtasıyla gerçekleştirilir. Bu yöntemlerden ilk üçü finansal tabloların çevriminde kullanılan geleneksel yöntemler olarak tanımlanmakta olup aşağıda belirtildiği gibidir¹⁰:

Kapanış (Dönem Sonu) Kuru yöntemi, tüm varlık ve yükümlülükler için sadece cari kapanış kurunu kullanır.

Cari-Cari olmayan kalemler yöntemi, cari varlık ve yükümlülüklerin çevriminde kapanış kuru kullanılır, diğer cari olmayan varlık ve yükümlülüklerin çevriminde tarihi kur kullanılır.

Parasal-parasal olmayan kalemler yöntemi, parasal kalemlerde (nakit ve nakit cinsinden alacak ve borçlar gibi) dönem sonu kuru kullanılır, parasal olmayan kalemlerde (çoğunlukla sabit varlıklar ve stoklar) ise tarihi kur kullanılır.

Doğal olarak döviz kuru değiştiğinde, farklı yöntemler, çevrimden ortaya çıkacak kayıp ve kazançların düzeyi başta olmak üzere farklı sonuçlar ortaya koyacaktır. 1970'lerin başında AICPA (Amerikan Mali Müşavirler Enstitüsü) tarafından yeni bir çevrim yöntemi geliştirilmiştir. Bu yöntem, Geçici Yöntem olarak tanımlanmış olup, FAS 8 Standardında yer almıştır. Bu yöntemde, bir hesabın çevrimi, kendi değerlendirme kriterinin oluşturulduğu geçerli döviz kuru üzerinden yapılmıştır. Tarihi maliyet koşullarında, Geçici Yöntem, Parasal-Parasal Olmayan Kalemler Yöntemi ile benzer sonuç vermektedir. Geçici Yöntemde, çevrim kazanç ve kayıpları, kâr-zarar olarak kaydedilirken, kapanış (dönem sonu) kuru yönteminde çevrim kazanç ve kayıpları diğer kapsamlı kâr olarak gösterilmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde, özellikle kapanış kuru yöntemini kullanmayı tercih eden şirketler tarafında, Geçici Yöntem'in uygulanma zorunluluğuna önemli bir muhalefet oluşmuştur. 1981'de FASB, FAS 52'yi yayınlamış, bu standarta göre, raporlamaya çevrimde kapanış kuru yöntemi, normal standart olarak benimsenmiştir¹¹. Finansal tabloların yabancı para birimleri cinsinden ifade edilmesi konusunda iki muhasebe sorunu ile karşılaşmaktadır. Bu sorunlardan birincisi, finansal tabloların dönüştürülmesinde hangi kurların kullanılacağı diğeri ise dönüştürme işleminden sonra ortaya çıkan kar veya zararın ne şekilde işleme tabi tutulacağıdır. Uygulanacak yöntemlerin işletmenin gerçek durumu ile ilgili doğru bilgi vermesi oldukça önemlidir¹².

3.FONKSİYONEL PARA BİRİMİNİN ORTAYA ÇIKIŞI VE MUHASEBE STANDARTLARINDA YER ALMASI

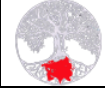
Muhasebe literatüründe 1929 Büyük Ekonomik Krizi'nden günümüze yabancı para birimleri ile olan işlemlerin düzenlenmesi, çevrimi ve raporlanması önem arz etmiştir. Tarihsel süreç içerisinde farklı ülkelerde, farklı çevrim yaklaşımları ve standartları geliştirilip

⁹ Aydın Karapınar, "Yabancı Paralı Finansal Tabloların Çevirisi ve Kullanılan Yöntemler" **Mevzuat Dergisi**, Y.1, s.10, Ekim 1998

¹⁰ John Flower, **a.g.e.** s.412-423

¹¹ John Flower, **a.g.e.** s.451-452

¹² E. Bartov, "Foreign Currency Exposure Of Multinational Firms: Accounting Measures and Market Valuation". **Contemporary Accounting Research**, 1997, V.14. I.4, s. 623-652.



uygulamaya konulmuştur. Karşılaşılan sorunlar ve yeni gelişmeler karşısında bu yöntemler ve standartlar da değişime uğramıştır.

Günümüzde Uluslararası Muhasebe Standartları'nda yabancı para birimli işlemleri yoğun kullanan işletmelerin mali performanslarının daha sağlıklı tespit edilmesi, düzenlenmesi ve mali tablolarının çevriminde işletmeler için büyük önem arz eden *Fonksiyonel Para Birimi*'nin ortaya çıkmasının arka planında ABD kökenli işletmelerin yabancı ülkelerdeki faaliyetlerini sürdürürken karşılaştıkları sorunlar vardır. Şöyle ki, ABD kökenli işletmeler, özellikle gelişmekte olan ülkelerdeki faaliyetlerini sürdürürken, bu ülkelerdeki iki önemli ekonomik sorun olan a) Döviz kurlarındaki önemli ve sürekli dalgalanmalar ve b) Yüksek enflasyondan muzdarip olmuşlardır. İşletmelerin, döviz kurlarındaki önemli ve sürekli dalgalanmalar ile bu ülkelerdeki yüksek enflasyondan kaynaklanan mağduriyetlerini gidermek için, ülkenin yerel para birimi yerine, faaliyet gösterdikleri temel ekonomik çevreyi en iyi temsil edecek para birimini seçme gereksinimleri ortaya çıkmıştır.

Fonksiyonel para biriminin gelişiminin tarihsel hikayesini daha iyi anlayabilmek için Amerika Birleşik Devletleri'ndeki çevrim yöntemleri ve muhasebe standartları ilişkisini kısaca ele almamız gerekmektedir. Amerika Birleşik Devletleri'nde 1965 öncesine kadar mali tabloların çevriminde Cari-Cari Olmayan Kalemler Yöntemi uygulanıyordu. Bu yöntemde çevrim kayıp ve kazançları doğrudan gelir tablosuna yansıtılmaktaydı. Net çevrim kayıpları, cari dönem gelir tablosunda gösterilirken, net çevrim kazançları bilançodaki geçici hesaplarla erteleniyordu ve gelecek dönemlerdeki çevrim kayıplarını dengelemek için kullanılıyordu. Cari-Cari Olmayan Kalemler Yöntemi'nde gerekli durumlarda stoklar tarihi kurdan çevrilirken, uzun vadeli borçlar döviz kurlarındaki önemli değişiklikler karşısında cari kurla değerlendirilirdi. Borçların yeniden değerlendirilmesi ile ortaya çıkan herhangi bir muhasebe farkı, varlıkların maliyetinin bir bileşeni olarak ele alınıyordu. Dahası, Muhasebe İlkeleri Kurulu İçtihatı No. 6'nın 1965 yılında yürürlüğe girmesinden sonra, tüm yabancı para birimli alacak ve borçların cari döviz kurundan çevrimine izin verilmiştir.

Çevrim yöntemlerinin farklı uygulamalara izin vermesini sona erdirmek için, Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB), 1975 yılında, Finansal Muhasebe Standardı 8'i (FAS 8) yürürlüğe koymuştur. Bu tebliğ, ABD'deki uygulamaları önemli ölçüde değiştirmiştir. Bu tebliğ ile, Amerikan Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri'ne bağlı olan işletmeler (US-GAAP) çevrim için Geçici Yöntem'e zorunlu tutulmuştur. Aynı önemde olmak üzere, çevrim kayıp ve kazançlarının ertelenmesine artık izin verilmemiştir. Çevrimden ve işlemlerden kaynaklanan döviz kuru kayıp ve kazançlarının, döviz kurunun değiştiği dönem boyunca gelir tablosunda gösterilmesi zorunlu olmuştur. Mali tabloların çevriminde Geçici Yöntemi kullanmaları, işletmelerin dönemsel kazançlarında dalgalanmalar ortaya çıkarmıştır. FAS 8'in kurumsal kazançlar üzerindeki bu dönemsel dalgalanma etkisi, çok uluslu işletmelerin yöneticileri arasında endişelere yol açmıştır. Çok uluslu işletmelerin yöneticileri, şirketlerinin raporladıkları kazançlarının, yurtiçinde faaliyet gösteren işletmelere göre daha fazla dalgalanma göstermesinin hisse senetleri fiyatlarını düşürmeleri sebebiyle endişelenmişlerdir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, FAS 8'e yönelik eleştirilerin bir sonucu olarak FAS 52 Standardı geliştirilmiş ve 1981'de yürürlüğe girmiştir. FAS 52 ile birlikte yeni bir kavram olan "fonksiyonel para birimi" gündeme gelmiştir. ***Fonksiyonel para birimi, işletmenin faaliyet gösterdiği temel ekonomik çevrenin para birimidir.*** FAS 52'nin önemli bir özelliği de,



çoğunlukla, ana ortak ve bağlı yabancı ortaklıkların ayrı ve bağımsız olduğu ilkesine dayanmasıdır. FAS 8 uluslararası raporlamada ana ülke açıdan faaliyetleri merkeze almıştır ve döviz kuru değişimleri, yerel ülke para birimlerinde olsa bile sanki bu ana ülke para biriminden kaynaklanmış gibi değerlendirilmesini gerektirmiştir. Ancak FAS 52 hem ana ülke hem de yerel ülke açısından raporlama koşullarının önemini dikkate almıştır.

FAS 52’de çevrimin iki amacı olduğu belirtilmiştir. Bunlardan ilki, döviz kuru değişimlerinin işletmenin nakit akımları ve varlıkları üzerindeki beklenen ekonomik etkisi ile ilgili uygun bilgi sağlamak ve ikincisi, işletmelerin fonksiyonel para birimleri ile ölçülen konsolide mali tablolarının, ilişkilerinin ve finansal sonuçlarının, ABD Genel Kabul Görmüş Muhasebe İlkeleri ile uyumlu bir şekilde konsolidasyonu yansıtmasıdır. Diğer önemli bir sorun, ABD Finansal Muhasebe Standartları Kurulu (FASB), enflasyonist ortamlarda çevrimden önce enflasyon düzeltmesine karşı çıkmaktadır. Çünkü enflasyon düzeltmelerinin, ABD’deki temel tebliğlerde kullanılan tarihi maliyetle değerlendirme düzenlemeleri ile tutarsız sonuçlar verdiğine inanmaktadırlar. Bir çözüm olarak, FAS 52’de, eğer yabancı bağlı ortaklık yüksek enflasyonlu ülkede ise fonksiyonel para birimini ABD Doları seçebilme imkanı verilmiştir.

Görüldüğü üzere fonksiyonel para birimi’nin Amerika Birleşik Devlet’lerinde ortaya çıkmasının arkasında bir yandan döviz kuru dalgalanmaları ve yüksek enflasyon diğer yandan ise Geçici Yöntem gibi çevrim yöntemlerinin işletme kazançları üzerinde yarattığı olumsuzlukları ortadan kaldırma gereksinimi etkili olmuştur.

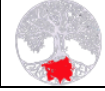
Amerika Birleşik Devletleri’nde 1981’de yürürlüğe giren Muhasebe Standardı 52 (FAS 52) ve bu standarta paralel olarak Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB) tarafından 1983’de yürürlüğe konulan Uluslararası Muhasebe Standardı 21 (UMS 21) yabancı para birimli işlemlerin düzenlenmesi, çevrimi ve raporlanması alanında dünyada gittikçe yaygın olarak kullanılan ve birbirlerine yakınsama gösteren standartlar olmuştur.

Türkiye de, dünyadaki bu yaklaşımlar ve standartların gelişiminden zamanla daha fazla etkilenmeye başlamış çeşitli düzenlemelerle yürüttüğü muhasebe uygulamalarını, 2005 yılında uluslararası muhasebe standartlarının aynen Türkiye muhasebe standartları olarak kabul edilip uygulamaya geçilmesi ile bu alanda dünya ile entegrasyonunu güçlendirmiştir.

4.SONUÇ

Çalışmanın girişinde belirttiğimiz gibi, dünya ekonomisinde küreselleşmenin hızlanmasıyla birlikte uluslararası mal-hizmet ticareti ve sermaye akımlarındaki artışların ortaya çıkardığı ekonomik risk ve fırsatlar muhasebe teorileri, standartları ve uygulamaları üzerinde ulusal ve uluslararası düzeyde önemli etkilere yol açmaktadır. İşletmelerin faaliyetleri de günümüzde hızla küresel ölçeklere ulaşmaktadır. Bu sebeple, işletmeler uluslararası düzeyde faaliyetlerini yürütürken çok farklı para birimlerini yoğun bir şekilde kullanmak zorunda kalabilmektedirler. Ancak küresel ekonomideki gelişmeler işletmelerin mali performanslarını yakından etkilemektedir.

İşletmelerin ortaya çıkacak ekonomik ve buna bağlı döviz kuru risklerine karşı kendilerini sadece finansal araçlarla değil aynı zamanda muhasebe yaklaşım ve araçları ile korumaları önem arz etmektedir. Değişen dünya ekonomisi koşulları altında, işletmeler içinde buldukları ve faaliyetlerini yürüttükleri temel ekonomik çevrenin para birimini (fonksiyonel para birimini) doğru belirlemeli ve mali performans sonuçlarını doğru tespit edebilmelidirler.



KAYNAKÇA

- Ahmad Hosseini, Zabihollah Rezaee, "Choice Of Functional Currency Under SFAS No. 52", *Journal Of Applied Business Research (JABR)* Vol 4, No 4 (1988), s.21-27
- Alexander David and Christopher Nobes, *Financial Accounting An International Introduction*, Fourth edition, 2010, s.292-293
- Aliber, Robert Z. and Clyde P. Stickney. "Accounting Measures Of Foreign Exchange Exposure: The Long and Short Of It". *The Accounting Review*, 1975. 50, 44–57.
- Bartov E., "Foreign Currency Exposure Of Multinational Firms: Accounting Measures and Market Valuation". *Contemporary Accounting Research*, 1997, V.14. I.4, s. 623–652.
- Bartov Eli and G. M. Bodnar. "Firm Valuation, Earnings Expectations, and The Exchange-Rate Exposure Effect" *Journal Of Finance*, 1994. 49, s. 1755–1785.
- Bodnar G. M., and W. M. Gentry. "Exchange Rate Exposure and Industry Characteristics: Evidence From Canada, Japan and The Usa". *Journal Of International Money and Finance*, 1993, 12, s. 29–45.
- Bonaci, Carmen Giorgiana; Mustata, Razvan V.; Matis, Dumitru, "Accounting Standard Setting In The International Arena: Update On The Convergence Project", *Annals Of The University Of Oradea, Economic Science Series*, July 2012, Vol. 21 Issue 1, P.866-872
- Buckley Adrian, *Multinational Finance*, Pearson, 5th. Edt. 2004, s.135
- Edward H., Chow, Wayne Y. Lee, and Michael E. Solt. "The Economic Exposure Of U.S. Multinational Firms". *The Journal Of Financial Research*, 1997. 20, s. 191–210.
- Flower John, "Foreign Currency Translation" a.g.e. s.422-423, Ahmet Kamil Tunçel, a.g.e. s.3-16 ,
- Hyun-Han Shin, Luc Soenen, "Exposure To Currency Risk By US Multinational Corporations", *Journal Of Multinational Financial Management*, Volume 9, Issue 2, 1 March 1999, s. 195-207,
- Jo Ann M. Pinto, "Foreign Currency Translation Adjustments As Predictors Of Earning Changes, *Journal Of International Accounting*", *Auditing and Taxation*, Volume 10, Issue 1, Spring 2001, s. 51-69
- Karapınar Aydın, "Yabancı Paralı Finansal Tabloların Çevirisi ve Kullanılan Yöntemler" *Mevzuat Dergisi*, Y.1, s.10, Ekim 1998
- Kocamaz Hilal, "Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada ve Türkiye’de Oluşum ve Gelişim Süreci" *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, Yıl, 2012, Cilt, 2 Sayı, 2, s. 738-732
- Mataloni Raymond J., Jr. "U.S. Multinational Companies: Operations in 1996". *Survey Of Current Business*, 1998, 78, s. 47–73.
- Yılmaz Fatih, *Çok Uluslu Şirketlerde Mali Tabloların Farklı Para Birimlerine Dönüştürülmesi*, İstanbul Üniversitesi SBE. Yayınlanmamış Doktora Tezi, 1998, s.118